

Punainen Risti

VASTAANOTTOKESKUKSEN LÄÄKEHUOLTO

Sisällys

1. Lääkehoito vastaanottokeskuksessa	4
2. Sähköinen tilausjärjestelmä	4
3. Potilasohjeet	5
4. Itsehoitolääkkeet	5
5. Lääkehoitosuunnitelma	7
6. Lääkehoitoinformaatio turvapaikanhakijoille	7
7. Yhteenveto	7

LÄÄKEHUOLTO PROTOKOLLA

1. Lääkehoito vastaanottokeskuksessa

Vastaanottokeskuksen tehtävä on järjestää turvapaikanhakijoiden kiireellinen ja välttämätön terveydenhuolto (Vastaanottolaki 746/2011 26§). Tähän kuuluu oleellisesti myös lääkehoito.

Vastaanottokeskus järjestää turvapaikanhakijoiden lääkäripalvelut Maahanmuuttoviraston tekemien sopimuskumppaneiden kanssa. Pääkaupunkiseudulla sopimuskumppani on Aava lääkärikeskus ja muualla Suomessa Terveystalo. Hammaslääkäripalvelut sovitaan alueellisesti, paitsi pääkaupunkiseudulla, missä sopimus on Hammaspeikko Oy:n kanssa ja Turun alueella suun terveydenhuollon palvelut tuottaa Inmed-Consulting Oy / Hammaslääkärikeskus Denta.

Lääkäri määrää turvapaikanhakijoiden lääkehoidon ja kirjoittaa tästä lääkemääräyksen. Vastaanottokeskus järjestää turvapaikanhakijalle tämän kyseisen lääkärin määräämän lääkkeen. Vastaanottokeskuksen hoitaja toimittaa aikuiselle asukkaalle lääkkeen, joka on apteekissa valmistettu ja lääkkeeseen on lisätty yksilölliset käyttöohjeet asukkaan äidinkielellä. Hoitaja vastaanottokeskuksessa varmistaa vielä käyttöohjeiden ymmärtämisen lääkettä antaessaan.

Vastaanottokeskusta perustettaessa yksi ensimmäisistä toimenpiteistä terveydenhuollon osalta on yhteyden rakentaminen lähiapteekkiin. Apteekin kanssa sovitaan käytännön toimenpiteet turvallisen ja sujuvan lääkehuollon järjestämiseksi. Alussa on esitetty prosessikaavio lääkehuollon järjestämisestä vastaanottokeskuksessa.

2. Sähköinen tilausjärjestelmä

Useimmissa apteekeissa on käytössään sähköinen tilausjärjestelmä apteekin ja tilaajan välillä. Yleisimmin käytössä oleva järjestelmä on nimeltään Easymed. Apteekki luo vastaanottokeskuksen hoitajalle/hoitajille tunnuksen järjestelmään. Järjestelmä on web-pohjainen. Järjestelmän avulla vastaanottokeskus tilaa kaikki ne sopimuslääkärin määräämät reseptilääkkeet sekä itsehoitoon tarkoitetut itsehoitolääkkeet.

Luodaan salattu sähköpostiyhteys sopimuslääkärikeskuksen, vastaanottokeskuksen sekä apteekin välille. Lääkärikeskus välittää lääkärin määräämän sähköisen lääkemääräyksen sekä suoraan apteekkiin, että vastaanottokeskukseen. Hoitaja vastaanottokeskuksessa tilaa määrätyn lääkkeen sähköisen järjestelmän kautta apteekista. Apteekki valmistaa tilatun lääkkeen ja lisää siihen potilasohjeen turvapaikanhakijan äidinkielellä tai piktogrammina sekä kuittaa järjestelmään tilauksen olevan valmis. Vastaanottokeskus tai asukas itse noutaa tilatun lääkkeen apteekista. Mikäli asukas itse noutaa lääkkeen, tulee hänellä olla mukanaan maksusitoumus lääkkeille.

Turvapaikanhakijoilla ei toistaiseksi ole käytössään Kela-tunnuksia, joten sähköisen lääkemääräyksen hakeminen sähköisestä reseptipalvelusta Kannasta on mahdotonta ilman

vastaanottokeskuksen identifiointia. E-reseptin tullessa pakolliseksi vuoden 2017 alusta, ei vanhoja paperireseptejä voi enää käyttää. Puhelinreseptien käyttö ei nimisekaannusten vuoksi ole mahdollista.

3. Potilasohjeet

Apteekin lakisääteinen tehtävä on varmistaa, että asiakas on ymmärtänyt hänelle määrätyn lääkkeen oikean ja turvallisen käytön. Turvapaikanhakija ei välttämättä ole kielitaitoinen edes yleisesti käytössä olevan englannin kielen suhteen. Apteekeissa on olemassa valmiita potilasohje-pohjia kahdellakymmenellä eri kielellä. Näihin pohjiin on suhteellisen helppo apteekin laittaa oikea lääkkeen käyttöohje. Ohjeen ymmärtämisen varmistaa vielä vastaanottokeskuksen hoitaja antaessaan lääkkeen asukkaalle. Voidaan myös erikseen sopia vastaanottokeskuksen kanssa potilasohjeen antamisesta vastaanottokeskuksessa.

4. Itsehoitolääkkeet

Vastaanottokeskuksissa, ainakin laitospohjaisissa VOkeissa, on yleensä vähintään pieni itsehoitolääkevalikoima päivystysaikaisia, akuutteja tilanteita varten. Ohessa lista Proviisoriyhdistyksen suosittelemista itsehoitolääkkeistä. On tärkeää käyttää juuri näitä lääkkeitä itsehoidon osalta, sillä nämä ovat asiantuntijoiden hyväksymiä ja suurimmalle joukolla sopivia lääkeaineita. SPR:n ylläpitämissä vastaanottokeskuksissa työskentelevät ohjaajat saavat lääkehoitokoulutuksen valtakunnallisen verkkokoulutuksen kautta.

Tätä lääkevalikoimaa laadittaessa on syytä pitää huolta, että listalla esiintyvistä lääkkeistä on vastaanottokeskuksessa käytössä turvapaikanhakijoiden omille äidinkielille käännös, millä nimellä ko. lääkettä on saatavilla turvapaikanhakijan lähtömaassa. Tämä on tärkeä seikka, sillä itsehoitolääkityksessä on suuria kansallisia eroja.

1. Kipu- ja kuumelääkkeet
 - ibuprofeeni
 - parasetamoli
 - lihas- ja nivelkipuun tarkoitettu voide
2. Flunssanuhan hoito
 - sympatomimeettia sisältävä sumute (huom. henkilökohtainen lääke)
3. Nielun hoitoon käytettävä lääke
 - Nielua desinfioiva ja/ tai puuduttava valmiste
4. Allergioiden hoito
 - Antihistamiinivalmiste

- Hydrokortisonivalmiste
- 5. Huuliherpeksen hoitoon käytettävä lääke
 - Viroslääke voiteen
- 6. Vatsalääkkeet
 - Ripulilääke
 - Ummetuslääke (myös nopeasti vaikuttava rektaalivalmiste)
 - Happoa neutraloiva lääke
 - Happosalpaaja
- 7. Ensiapulääkkeet
 - Lääkehiili
- 8. Haavanhoitotuotteet tarpeen mukaan
- 9. Mahdollinen d-vitamiini kaikille
- 10. Lapsille tarvittavat lääkkeet
 - Suola- ja nestetasapainon hoitoon tarvittava valmiste
 - Probioottivalmiste äkillisen ripulin hoitoon
 - Parasetamolia sisältävä suspensio tai liukeneva tabletti
 - Natriumkloriditipat (henkilökohtainen lääke)
 - d-vitamiinivalmiste

Turvapaikanhakijoita informoidaan itsehoitolääkkeiden hankinnasta myös alkuterveystarkastukseen kuuluvassa alkuinfossa. Turvapaikanhakijoille kerrotaan mitä yleisimpiä itsehoitolääkkeitä erilaisiin vaivoihin on Suomessa turvallista käyttää. Yleisesti turvapaikanhakijoita ja etenkin lapsiperheiden vanhempia ohjataan hankkimaan itse pieni käsiapteekki omaan käyttöön lasten sairastumisen varalta. Itsehoitolääkkeet turvapaikanhakija maksaa itse.

5. Lääkehoitosuunnitelma

Vastaanottokeskuksessa tulee olla vastuulääkärin hyväksymä lääkehoitosuunnitelma. Tästä suunnitelmasta tulee käydä ilmi vastaanottokeskuksen lääkehoidon eri käytänteet. Suunnitelmaan tulee merkitä myös vastaanottokeskuksessa käytössä olevat itsehoitolääkkeet. Lääkehoitosuunnitelmaan tulee myös kirjata lääkehuolto-protokolla, eli käytännössä miten lääkkeiden hankinta on keskuksessa järjestetty.

Lääkehoitosuunnitelma ohjaa vastaanottokeskuksen koko lääkehoitoa ja toimii myös perehdytysoppaana uusille työntekijöille.

6. Lääkehoitoinformaatio turvapaikanhakijoille

Kuten edellä jo todettiin, järjestetään turvapaikanhakijoille lakisääteisesti alkuterveystarkastuksen yhteydessä terveydenhuollon alkuinfo, jossa yhtenä osa-alueena annetaan turvapaikanhakijoille tietoa Suomessa yleisesti käytössä olevista itsehoitolääkkeistä.

Lähiapteekista voi pyytää luennointiapua lääketietouden lisäämiseksi (itsehoitolääkkeet, annostukset, huomioitavat asiat). Luentoa varten on tehty valmis koulutusohjelma: *lääkkeet vastaanottokeskuksissa-koulutus*. Esimerkiksi farmasian oppilaat voivat pitää lääkehoitokoulutuksia osana harjoitteluaan. Toinen mahdollisuus on kääntyä Suomen Pharmaciens Sans Frontieres järjestön puoleen luennointiavun saamiseksi. Vastaanottokeskus järjestää tulkkauksen sekä huolehtii käytännön järjestelyistä.

7. Yhteenveto

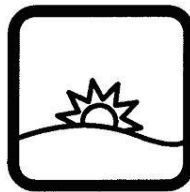
Hyvin organisoitu lääkehuolto vastaanottokeskuksessa takaa turvallisen ja kustannustehokkaan lääkehoidon toteutumisen turvapaikanhakijoille. On otettava huomioon muutamat haasteet, joita turvapaikanhakijoiden terveydenhuollossa kohtaa päivittäin. Kommunikaatio-ongelma on varmasti suurin pulma. Terveydenhuollossa on aina varmistettava, että asukas ymmärtää hoito-ohjeet. Tässä suurena apuna ovat piktogrammikuvat sekä Ruotsin Apoteket Ab:n jo vuosia sitten käyttöön ottamat erikieliset potilasohjeet (Katso viimeiset sivut).

Kulttuuri tuo myös omat rajoitteet lääkehoitoon. Lapsiperheissä naiset vastaavat yleensä lasten huoltamisesta. Tämä koskee myös sairaan lapsen mahdollista lääkehoitoa. Turvapaikanhakijoiden lähtömaassa on useasti täysin erilainen lääkehoitokulttuuri kuin Suomessa. Apteekeista saa lääkkeitä ilman lääkärin määräystä sekä itsehoitoon voidaan käyttää mitä eksoottisimpia tuotteita. Onkin hyvä selvittää näitä eroavaisuuksia heti alkuterveystarkastuksen alkuinfossa. Lisäksi on järjestettävä oppituntityyppinen luento

asukkaille, jossa luennoitsija voi olla yhteistyöapteekista joko vakinainen työntekijä, oppilas tai PSF – järjestön edustaja.

Lääkitysturvallisuuden takaamiseksi on vastaanottokeskuksessa oltava kirjallinen kuvaus lääkehuollonprosessista. Tämä liitetään vastaanottokeskuksen lääkehoitosuunnitelmaan. Näin varmistetaan toiminnan turvallinen jatkuminen myös henkilökunnan vaihtuessa.

Apteekin puoleen voi aina käantyä lääkehuoltoon liittyvissä ongelmissa.

Esimerkkejä pictogrammeista. Seuraavasta linkistä voit ladata pictogrammiohjelman kirjautumalla sisään. www.fip.org/pictograms

Seuraavalla sivulla on esimerkki potilasohjeesta suomen kielellä. Ohje-pohja sisältää annostus- ja käyttöohjeen. Potilasohjeita on seuraavilla kielillä:

albania
arabia
tsekki
kiina
englanti
etiopia
ranska
saksa
kreikka
unkari
italia
persia
puola
romania
venäjä
somalin kieli
serbo-kroatia
kurdin kieli
espanja
tigrinja
turkki
vietnami

KÄYTTÖOHJE/ANVÄNDARÄNVISNING

- 1 Äläkä keppyyttäkö kourta rauvoittelemtta ensin lääkärin kanssa
Använd ej ordningen behandlings utan att fråga läkare
- 2 Reaktiokyky voi alentua välikäessä (esim. autoa ajassa)
Reaktionsförmågan kan sänkas i exempelvis i trafiksituationer
- 3 Voi kalvattaa auria. Hampaiden huolellinen hoito on erityisen tärkeää
Kan ge smärtor i tänder. Var extra noggrann med tandhygien
- 4 Ohjeen aterian yhteydessä
Ta / använd med måltid
- 5 Ohjeen aterioiden välillä
Ta mellan måltiderna

- 6, 7, 8 Ei ota nauttia samalla kertaa kuin
Ta ej vid samma tillfälle samtidigt
- maitotuotteita
mjölkprodukter
 - kuin lääkettä mahan liikkuvuuteen ja närästykseen
liksmedel mot sur mage och halsbrände
 - kuin ruuansulatushäiriöitä
tillstånd som stör matspjälning

- 9 Alkoholin nauttimista samaan aikaan on vältettävä
Sämtygigt intag av alkohol bör undvikas
- 10 Vainkeus saattaa vähentää aistinnonvikaan suoraan hoito
Värkhet kan minska känsligheten direkt på huden
- 11 Värsä myös aurinonvotaa silienumiseä
Sörling även i öronen utan smärta
- 12 Levitetään oli vetä ulkoisesti
Måttas ut
- 13 Voi aiheuttaa ärsyyntä iholle – kirvelyä, kuumetusta, punoitusta tai pistelyä
Kan ge hudirritation – svett, utsmekning, rodnad eller stötar
- 14 Värsä valmisteen joutumista silmiin
önsivä anti ögonen i ögonen
- 15 Värsä valmisteen joutumista silmiin ja limakalvoille
Inhälsat är till exempel i ögonen och på slemhinna

- 17 Suu etä luo huuhdella vedellä kunkin annostuksen jälkeen
Munsan bör sköljas med vatten efter varje doseringstillfälle
- 18 Voi värjätä virtsan
Kan färga urinen vit
- 19 Voi värjätä ulosteä
Kan färga avföringen röd
- 20 Voi värjätä ihon, hiukset ja vaatteita
Kan färga hud, hår och kläder

25 Otaaan 15–30 minuuttia aterian jälkeen
tän 15–30 minuter efter måltid

28 Kohtauksen ehkäisemiseksi: Nälkää kokonaan tai puoli kättä
att förhindra av ont: Sättis hela eller delad

28 Kohtauksen sattuessa: pureskellään rikki ja pistetään suussa
td ont: Sändertoppas och knådas i munnen

54 Ravistettava
Oskas

55 Niellään kokonaan
Måttas ut hela

56 Puolekeltava
Tappas

59 Annetaan sulaa suussa
Sändas i munnen

60 Annetaan sulaa kielen alla
Sändas under tungan

61 Lääkkeen kanssa on jatkava ruuansulatus
Intas med intag matspjälning

62 Käytetään suun huuhdeluun. Ei saa niellä
Används till munskölning. Ättas ej

63 Kun kyse on alle 3-vuotiaasta lapsesta, vain puolet oikein kärsistä työntesään perisuoleen
td barn under 3 år intas halvsporten medel till bakre ändtarmen

67 Säilytetään jääkaapissa
Förvaras i kylskåp

68 Säilytetään huonelämmössä
Förvaras i rumstemperatur

69 Käytössä oleva pullo voidaan säilyttää 1 kuukauden huonelämmössä
Förvaras som för tillfälle avsett kan förvaras i rumtemperatur

71 Säilytetään alkuperäispakkauksissa, jotka suojavat huolellisesti
Förvaras i originalförpackningen som skyddar väl

Säilyy: _____ vuorokautta
Hälder ut: _____

Avattu: _____ Säilyvyys sen jälkeen: _____ kuukautta
Öppnad: _____ Däcker tillhör: _____

LISÄTIETOJA/ÖVRIGT

Lääkkeen ulkonäkö on muuttunut
Läkemedlets utseende har ändrats utseende

Tämä resepti ei voi ostaa lääketä Ruotsissa
Receptet gäller inte i Sverige

Tämä lääke ei saa ilman reseptiä
Detta läkemedel får man inte utan recept

Ei lasten ulottuville
Läkemedlet förnas olkomligt för barn

Ottakaa yhteys tulkin jos olette epävarma jostakin
Kontakta oss om ni är osäker om något